

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kőszírók visszaszállítását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Vidéki kiállítások.

Nem vagyunk tulságosan nagyon barátai a kiállításoknak. A nagyméretű nemzetközi kiállításokat rendszerint azért csinálják, hogy egy fejlődő világvárosba csődítsék még nagyobb számban az idegeneket. Az országos kiállítások, melyek egy-egy állam gazdasági fejlődéséről volnának hivatva számot adni, rendszerint csak azt mutatják, hogy mivé fejlődhetett volna már is az illető országnak ipara, mezőgazdasága és kereskedelme, de korántsem azt, hogy mivé fejlődött. Az ugynevezett kiállítási darabok sohasem mutatják az ipari haladásnak átlagos mértékét, mert hiszen a kiállító iparos hónapok munkáját önti belé egy-egy remekműbe és ha hasonló dolgok készítésével foglalkoznék, a rá fordított fáradságot, pénzaldozatot, munkaidőt tekintetbe véve, bizony éhen kellene halnia. A mezőgazdasági és állatkiállítások sem elégitik ki teljes mértékben igényeinket. Csupa kicsiszolt, kikévelt, kihizlalt állatokkal találkozunk ott, valóságos kiállítási darabokkal, míg otthon a kiállító gazda istállóiban rendszerint olyan állatok lézengenek, amelyeknek csak a bőre értékes.

Minél nagyobb tehát valamely kiállítás, annál hazugabb. És kiállításokra

mindennek dacára mégis szükségünk van. Bennünket magyarokat nem is valami nagyon lepelt meg a kiállítási láz, mert nagyobb kiállítás a pécsi és pozsonyi országos jellegű kiállításoktól eltekintve, az ezredévi kiállítástól fogva nagyobb szabásu nem is igen volt. Van azonban minden esztendőben egész sereg kisebb-fajta vidéki, leginkább mezőgazdasági jellegű kiállítás. Néhány nappal ezelőtt az Erdélyrészi Gazdasági Egyesület rendezett ilyen Kolozsvárott. Szeptember hó 20-án Nyiregyházán lesz ilyen kisebb-fajta kiállítás. Szeptember 24-én Szegeden, ugyancsak e napon nyílik meg és tart több mint egy hétig az ipolysági gazdasági kiállítás. Egyidőbe esik ezzel a veszprémi, amelyet a Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület jubileumából kifolyólag rendeznek. Október első felében Deésen lesz termény- és gyümölcskiállítás, végül egész sereg tenyészbaromfi-kiállításban lesz részünk; így a többek között Sopronban és Zomborban is. Nem panaszkodhatunk tehát arról, különösen, hogy az idén kisebb kiállításokban tulságosan szegények leszünk. Lesz az országnak majd minden vidékén látványos és ha a kiállítások cafrangjait, a kabarékat, mozikat, cirkuszokat tekintetbe vesszük, akár métermázsásra hizlalhatjuk a szemünket.

Az ideai főntebb említett kiállításoknak azonban a rendesnél jóval nagyobb jelentőségük is lesz. Csaknem minden egyes kiállítás valamilyen gazdatársadalmi mozgalommal lesz kapcsolatban. A nyiregyházai, veszprémi, ipolysági, mezőgazdasági és ipari kiállítások egybe esnek az ott székelő vármegyei gazdasági egyesületek 50 éves jubileumával. A gazdatársadalmi mozgalmak szempontjából az ily jubileum mindig esemény-számba megy, határkövét képezi egy-egy vármegye, sőt gyakran egész országrész kitarató, de csak igen ritkán eredményes mezőgazdasági küzdelmeinek. Az ily események felé tehát méltán fordulhat minden magyar gazdának a rokonszenve és az ily jubileumok, jubiláris kiállítások megtekintésére, azokban való részvételre magunk is szíves örömet, sőt lelkesedéssel hívjuk fel az ország minden gazdáját.

A nyiregyházai kiállítás, illetve jubileum különösen nagyszabásunak ígérkezik, olyan mint három év előtt a nagyváradai volt. Az a körülmény, hogy a Magyar Gazdaszövetség itt fogja tartani szeptember hó 20-án a szokásos évi nagy gyűlését a nyiregyházai kiállítást s az a körül sorakozó minden eseményt országos jellegűvé avatja. A nyiregyházai gazdanap lesz ez idén az egyetlen olyan

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A melltü.

— Vera Sarkoff. —

— Oh, Connie, neked hozzánk kell jönnöd karácsonyra! — szólta Lady Towers s gyermekesen összekulcsolt kezekkel nézett barát-nőjére.

— Nincs kedvem mulatni, s ruhám sincsen ilyen alkalomra — felelt Constance Carlisle röviden.

— De édesem, hiszen nem lesz itt mulatság! Roland anyja nemrég halt meg, s ez magában is kizár minden vigaszt. Csak a papa lesz itt és a fiuk. És azt hiszem, szívesen látnád viszont a fiukat, mi?

— Igen, szeretnék velük találkozni — hagyta helyben Connie. — És ha más vendéged nem lesz...

— Huntley Mabel meghívta magát, nem utasíthattam vissza. De a fiuk dühösesek lesznek, ha megtudják.

— Emlékszem, mennyire gyűlöltük őt, mint gyermekek. A fiuk mindig gyávának és kigyónak nevezték. Én később sem tudtam megszívlelni. Két év előtt sokat találkoztam vele, tudod, mielőtt... mielőtt... Hiszen értesz engem, Flossie!

Flossie bólintott fejével. Tudta, hogy Constance atyja halálára, s az azzal kapcsolatos nehézségi viszonyokra gondolt. A két jó barát-nő társadalmi állását gyökeresen megváltoz-

tatta ez a két év. Flossie, a falusi orvos leánya, a Sir Towers elkényeztetett felesége lett, s örökösének édesanyja. Constance, egy nagy pénzkirály imádott gyermeke, most mint gépirókissasszony kereste kenyerét.

— Mily gyönyörű leány Miss Carlisle! — szólta Sir Roland Towers, egy nagy, szép szőke leányhoz, a kivel valami látképet néztek nagytűveggel, később, mikor a vendégek mind egybegyűltek.

— Ugy gondolja? — kérdezte ő vontottan. — Én nem szeretem az övéhez hasonló szintelen arcbrórt. Mr. Leigh, magának tetszik az ilyen tulságos fehér arc? — fordult aztán egy közelében álló fiatalemberhez.

A fiatalember a tűz felé nézett, a hol Constance fekete ruhában, fehér rózsákkal a keblén, egynéhány vig fiu között beszélgetett.

— Én őt olyannak találom, mint azokat a tehér rózsákat a keblén: oly tisztának és üdének — mormogta elgondolkodva.

Mabel — mert ő volt — haragosan meg-rázta a fejét.

Constance, sok idő óta először, ismét boldog volt. Este barát-nője felkereste szobájában.

— Mily kellemes, hogy itt vagy velünk — mondta. — De mért vagy olyan komoly? Mabel kellemetlenkedett volna veled?

De Constance félbeszakította: — Flossie, miért nem mondtad nekem, hogy Leigh ur is vendégeid között lesz?

— Mert magam sem tudtam. Roland ma reggel hívta meg. De mért bántana ez téged? Hiszen oly jó barátok voltak mindig!

De Constance sirva fakadt.

— Oh hagyj engemet, — mormogta könnyein keresztül — különben megszakad a szívem.

Egy ideig nem birt szólni, aztán hozzátette:

— Majd elmondok neked mindent.

— Bizonyosan valami félreértés lesz — kezdte Flossie. — Összevesztél Vincenttel? Oly hidegen bántál vele ma este. Két év előtt azt hittem...

Connie egy kézmozdulattal félbeszakította:

— Én is azt hittem és éppen ez az, a mai kétségbeejt. Reméltem, hogy soha többé nem fogom látni Leigh Vincent urat.

— De hiszen ő imádott tégedet mint gyermekemet.

— Igen. És ez vezetett tévuttra. Ugy játszott velem, mint gyermekkel, s én rajongtam érte. Mikor tizenkét éves voltam, ő pedig tizenhét, adtam neki egy melltü karácsonyra. En magam rajzoltam a mintáját. Ő engemet kis tehér rózsájának nevezett. És én egy fehér rózsát rajzoltam neki, egy gyöngyszemmel a közepén, mely a harmatot jelképezte. »Szeretlek«, ez a szó volt belevésve. De karácsony este összevesztünk, s én kiragadtam a nyakkendő-jéből a tűt, s felkiáltottam: »Nem szeretlek többé, s addig nem kapod vissza a tűt, a mig ujra meg nem szeretlek.«

A következő napon atyja váratlanul meghalt, s ő elutazott. És csak két év múlva találkoztunk újra, a mikor ő egy karácsony este hozzánk jött.

— Emlékszem — mormogta Flossie.

alkalom, ahol az ország minden részének a gazdái találkozót adhatnák egymásnak, és megvitathatják minden ügyes-bajos dolgukat. Ezek az ügyes-bajos dolgok az utóbbi években nagyon is felszaporodtak. Még a politikai események is gyarapítják azokat. Szinte szükség van tehát olyan alkalomra, ahol a magyar gazdatársadalom évről-évre nagyobbodó erejéről a nyilvánosság, de különösen nagyszámu ellenségei előtt tanúságot tegyen. Azt hisszük, a nyiregyházi gyűlés a legkedvezőbb alkalom lesz erre. Az ottani kiállítás tehát csak keretet fog adni egy országos gazdatársadalmi ünnepnek és hihetőleg eléggé méltó keretet. Sőt bizunk abban is, hogy a többi kiállítások is csak ily keretűl szolgálnak egy-egy gazdatársadalmi ünnepszamba menő gyűlés megtartásának. Ezen a szemüvegen át nézve, kibékülünk mi is a kiállításokkal, sőt azt óhajtjuk, hogy évről-évre minél több hasonló látványosságban legyen részünk.

Biharmegye viritisei.

Biharmegye legtöbb adót fizető névsorának olytatását az alábbiakban adjuk:

Balázs Ernő bérő Hencida	2674.22
Kővér Márton birtokos E.-Gyarak	2650.—
Korda Andor » M.-Cséke	2649.74
Kövesdy Imre » Debrecen	2641.87
Schwarz József » Okány	2632.03
Ifj. Élek Gusztáv » M.-Peterd	2606.56
Mártonffy Gyula » Szakál	2550.98
Lakatos János » Nagyvárad	2492.79
Bozsán Vilmos » Hagymádfalva	2488.96
Erdélyi László gyógyszerész Belényes	2477.38
Beliczay Tibor birtokos Kőtegyán	2435.43
Schwarz Arthur » Komádi	2421.66
Id. Goron János bérő Darvas	2401.62
Berger Ármán » Piskolt	2389.80
Merza Jenő birtokos Nagyvárad	2372.78
Bay Sándor » Álmosd	2340.69
Istvánffy István » Kakad	2291.09

Réthy Kálmán ügyvéd B.-Ujfalu	2260.56
Juricskay Dezső birt. Örvénd	2228.49
Dr Fráter Imre kórházi orvos Nagyvárad orv. okl.	2217.16
Farkas Mór bérő B.-Ujfalu	2188.05
Mezey Ignác birt. Zsáka	2172.25
Szunyogh László birt. Esztár mérnöki oklevél	2160.34
Blauer Manó bérő E.-gyarak	2053.16
Beck Henrik » Vajda	2033.27
Lakatos Antal birtokos Nagyvárad	2032.39
Dr Gyémánt Jenő ügyvéd Nagyvárad ügyv. okl.	2029.76
Dr Beóthy László birtokos Budapest tud. okl.	2016.34
Lówy Mór bérő B.-sz.-Márton	1996.61
Kohn László keresk. Komádi	1990.52
Sz. Szabó József bérő Zsáka	1964.51
Bernáth Zsigmond birt. Kosgyán	1943.19
Dr Urszinyi János ügyvéd B.-Csaba	1933.33
Plathy Miklós birt. Nagyvárad	1928.39
Dr Zsilinszky Endre birt. Marciháza	1912.15
Dr Miskolczy Feren főispán Nagyvárad tud. okl.	1884.—
Moldoványi Ferenc birtokos, Nagykereki	1872.22
Dr Csordás János ügyvéd, Belényes	1866.21
Dr Miskolczy Pál birtokos, Nagyvárad ügyv. okl.	1860.10
Barthos Gábor birtokos, Jákóhodos gazd. oklevél	1841.63
Gr Kornis Károly birt. Budapest	1839.03
Szhalender Károly mérnök, Nagyvárad mérn. okl.	1782.08
Dr Papszász József birt., Nagykereki tud. okl.	1770.62
Schreier Hermann keresk. Tenke, kam. tag.	1761.06
Gyémánt Mihály bérő, Nagyszalonta	1750.25
Szlávy József birt. Érkenéz	1734.44
Dr Szabó József ügyvéd, Bpest	1736.96
Nadányi Miklós birt. F.-Győrös	1732.36
Kenyeres János bérő, Nagyszalonta	1690.89
Lovass Sándor birt. Mihályfalva	1690.24
Nadányi Károly birt. Nagyvárad	1682.42
Léderer Manó bérő, Jánosda	1656.38
Fráter Vince birt. G.-Petri	1659.38
Schwarz Miksa, bérő, Illye	1661.10
Nadányi Pál birt. Bakonszeg	1626.04
Csapó István birt. Földes	1614.16
Weisz Jakab keresk. Diószeg, ip. kam. tag	1607.—
Juricskay Vid. birt. Mezötelegd	1600.—

T. Nagy Gyula birt. Komádi	1563.94
Róth Gyula bérő, Artánd	1547.92
Balásházy István ízbíró, Margitta	1537.84
Balogh Lajos ügyvéd, Székelyhid ügyv. okl.	1520.16
Sternberg Lázár birt. Fugyivásárhely	1505.72
Dely Imre birt. Furta	1501.29
Dr Cozma Gábor ügyvéd, Belényes ügyv. okl.	1484.88
Klobusitzky Béla birt. M.-petri	1448.56
Léderer Márton gyáros, S.-Küllő	1428.76
Krausz Béla sörgyáros, P.-Szőlős	1418.28
Márton Sándor birtokos, Nagykároly erd. okl.	1416.12
Szilassy Ot.ó birt. Éradony	1406.02

(Folyt. köv.)

A haramia.

Száll a madár ágról-ágra

Száll az ének szájról-szájra . . .

Igen, száll az ének, terjed a hír szájról-szájra Vitális Imréről, az utolsó bihari betyárról, aki különben semmi betyáros, bravuros cselekedetet nem vitt véghez, hiszen egy védtelen kereskedőt, egy gyenge asszonyt ölt meg és azután menekült, futott a csendőrök elől, mint az üzött vad.

Szomoruan kell mégis tapasztalnunk, hogy bizonyos nymbus kezdi körülvenni alakját a nép között, hiszen neve már a ponyvára került s a Berettyómentén, a Sárreton fekvő helyek lakosai egyórról sem beszélnek, mint Vitálisról, az utolsó bihari betyárról.

Mi adta neki ezt a nymbust?

Egyszerűen az, hogy mindeddig nem tudták elfogni s rettenthetlenné tette magát a nép előtt egy csendőr halálba küldésével és egy másikkal megsebesítésével. Es hogy menekült, bravurosan menekült, pedig nem is »erdő sűrűjében« — mint a nóta mondja és egyik pesti lap írja — hanem kukoricásiban, nádasban, szőlőskertekben.

Csakugyan a dolog immár kezd érthetlenné válni s hogy a XX-ik században, mikor

— Mabel Huntley is velünk volt, s láttam, hogy Vincent csodálja szépségét. De azt hittem — én bolond! — hogy csak engemet szeret, s ez azért van, hogy féltékeny akar tenni. Táncolni kellett volna másnap este . . .

— Igen, ekkor vallott nekem Roland szerelmet.

— Tudom. Ezen a reggelen Vincenttel egyedül maradtam az üvegházban, s úgy láttam, hogy nagyon szeret engemet. Eszembe jutatta a mellűt s gyermekkorunkat. Azt mondta, hogy kis boszorkány vagyok, s gyengéden pillantva rám, megkérdezte: »Constance, nem kaphatnám vissza azt a mellűt? Higyje el, hogy megérdemlem . . .« Aztán megígérte, hogy . . .

— E pillanatban Mabel lépett be az ajtón, de én, bolond, azt hittem, hogy ő komolyan beszél és odaadtam neki azt a mellűt:

— Nos? — kérdezte a másik mohón.

— Kimentem s egy fehér rózsá virágot és egy árvalányhaj bokrétát készítettem neki s az egészet keresztüliszúrtam a kis tüvel és az öltöző asztalára tettem. De mikor a bálterembe beléptem: a tü a Mabel mellén ragyogott. Kérdeztem tőle, honnan kapta e tü, azt felelte, hogy Vincent adta neki. Azt mondta, hogy egy hülye kis liba adta neki ezt az ajándékot, a ki gyermekéssel beleszeretett, de hogy az neki éppenséggel semmi értéket sem képvisel, azért, ha neki tetszik, megkaphatja.

— Nem értem — szólt Flossie.

— Pedig nagyon egyszerű. Ő csak tréfált, s egészen megdöbent, mikor látta, hogy én komolyan veszem a dolgot. Tudta, hogy ha Mabelen meglátom a tü, megértem. Képzeld

csak el, hogy én elfogadtam őt, a nélkül, hogy megkért volna! Oh, mily nőietlen dolog ez!

— Azt hiszem, hogy itt valami félreértés van — mondta Flossie. — Ez nem hasonlít Vincentre. Mabel folyton utána futkos, de ő ügyet sem vet rá. Es ma este észrevettem, hogy valahányszor feléd közeledett, mindig elfogta. Mintha attól féltene, hogy valamit elmond neked.

Lady Towers tisztánlátó asszony volt, s másnap még jobban figyelte ezt a három emberit. Hűde volt és egész nap esett a hó. Mabel egy pillanatra sem engedte el a szeme elől Connet. Sőt mikor a kastély »kísértetes« folyosóját mentek el megnézni, akkor is a nyomában maradt, dacára annak, hogy máskor sohasem volt rávehető arra, hogy sötét, háborgozató helyeken bujkáljon.

Csakugyan be is mentek a földalatti folyosóba, de alig tettek két lépést benne, mikor Mabel elordította magát: A szerzetes! (a kastély sétáló kísértete tudniillik egy szerzetes volt a monda szerint) — s ezzel összeesett.

Vincent odarohant, hogy felemelje, de a csapóajtót meglökte véletlenül, s mindannyian be voltak zárva.

— Ne légy hülye! — szólt Flossie türelmetlenül. — A fiúk . . . s majd kinyitják az ajtó.

— Nincs idő rá — nyögött Mabel. — Megütöttem magamat, s a vér folyik belőlem, s ezzel együtt az élet is!

— Tényleg történt valami, — mormogta Vincent — a kezem, a mint őt tartom, már teljesen véres.

— Haldoklom — siránkozott a gyáva Ma-

bel. — A szerzetes lelke jött el figyelmeztetni reál De nem tudok úgy meghalni, hogy meg ne gyónjak valamit. Connie, Vincent nem adta nekem azt a tü, hanem én magam vettem el az öltöző asztaláról. Hallottam, a mit beszéltek az üvegházban, s utánad mentem, mikor felvitted azt a szobájába. Azt reméltem, hogy elfordul tőled a szive idővel, s megszeret engemet. De ez nem történt meg, s most már úgy sem érnék vele semmit, hiszen meghalok!

Sikoltozni kezdett, s közben a szerzetes csuháját emlegette. Végre a fiúk kiszabadították őket, s akkor látták, hogy mindössze a homloka vérzik, s hogy nincsen semmi baja.

A háziasszony elvezette őt, de Vincent gyengéden megfogta a Connie kezét:

— Igaz ez, Connie? — kérdezte. — Visz-szaadja nekem a tümet?

A sötét szemek szeretettel tapadtak rá.

— Már visszaadtam, s mikor azt hittem, hogy Mabelnek ajándékozta, s engemet megvet miatta, ez csaknem megtört a szívemet.

— Nekem meg azt mondta, hogy maga kinevet engemet s mást szeret. Drágám, gyermekkorában azt mondta nekem, hogy ha szeretni fog, visszaadja nekem a tü. Ha még megvolna, csakugyan ideadná?

— Két év előtt visszaadtam magának, Vincent — válaszolt a leány lesütött szemekkel. — Es ma is ugyanezt tenésem. Mert én most is híven szeretem magát, Vincent.

Es ő a karjaiba vette s önkénytelenül is a gyermekkori becéző szavak toltak ajakára:

— Edes, szeplőtelen fehér rózsám!

járható utak, vasut, táviró, telefon, automobil, meg a jó ég tudja mi minden van, nem bírják elfogni, nem tulajdoníthatjuk másnak, mint jóakaratu rejtegetésnek, akár félelemből, akár barátságból történik ez.

Azt tudjuk, hogy a csendőrség kitűnően bevált intézmény, amelytől retteg a föld népe. Nem az ő hibájának tudható be tehát a zsvány elmenekülése. Nem kímélnék őket, a derék legények sem időt, sem fáradságot, de még életüket is kockára teszik. Ha reggel felkelnek, nem tudják, hogy estére ágyba-e vagy a — sirba feküsznek le? De hány esetben nem feküsznek le napokig?

A köznép fél a csendőrségtől, mert a korcsmai verekedéseket és általában a falusi virtuskodásokat vaskézrel fojtják el. Örül tehát, hogyha e derék embereket zavarban látja. Hej, dehogya segítene neki. Csendőr, finác, végrehajtó egy fogalom az alföldi paraszt előtt s örül, ha akkor látja, mikor a háta közepét.

Igy emelkedik lassanként hirhedt betyárrá Vitális. Az emelkedés szomorú, nagyon szomorú, mert hiszen zemithje az — akasztófa.

En csodálkozom, mikor egyik-másik lap betyár-romantikát emleget. Nem látom ennek még csak nyomát sem. Itt egyszerűen egy többszörös gyilkos üldözéséről van szó, aki elsősorban saját családjának, azután embertársainak lett megrontójává s orgyilkosává.

Van-e csak egyetlen symthikus vonás Vitális életében és tetteiben? Semmi, semmi. Es romantika? Ez is semmi, semmi. Nem Rózsa Sándorral, Savanyu Jóskával kell őt egy sorba helyezni, hanem Balog Tutával s többi dányosi pajtásaival.

Nem a hatóságok erénytelenségében, hanem a nép lelki állapotában, hangulatában kell tehát a rablógyilkos menekülésének okát keresnünk s nem igen van ezzel a betyárral mit dicsekednünk.

—Y.

Hol van Vitályos?

Vitályos elfogása ügyében a vasárnap és hétfő nem hozott újabb fordulatot. A hirhedt haramiának mintha nyoma veszett volna. A csendőrség nem tud pozitív nyomokat. Most már fel is hagytak az eddigi hajszával és más formában kezdték meg a rablógyilkos keresését. A csendőrség most már nem tömegesen üldözi a haramiát, hanem feloszolva rendes nyomozási módszert követik. Vasárnap a csendőrség Szakáll községből kapott értesítést, hogy egy asszony találkozott Vitályossal aki őt megtámadta, de nem bántotta, csupán élelmet kért tőle azzal, hogy ő nagyon éhes. Az asszonynak állítólag a betyár azt mondta, hogy ő nem bánt senkit, aki neki élelmet ad. A haramiának az asszony kenyeret és szalonát adott. A csendőrség a jelentés alapján elindult Vitályos keresésére, azonban nem találtak rá. A haramiát eddig tulajdonképpen a következmények alapján ítélve senki sem látta. Tegnap még az a hír el is volt terjedve, hogy a hirhedt haramia már nincs is életben, hanem valahol a sárréti nádasok valamelyikében pusztult el. Ezek a hírek azonban alaptalanok. A nyomozás most már nem csupán a sárréti vidékre terjed ki hanem az egész országra. Lehet, hogy így több eredményt fognak elérni.

A minisztereleők a királynál. Hédeváry tegnap Hédevárról Bécsbe érkezett, fogadta Lukács miniszter látogatását. A legfontosabb ügy most a nagy kölcsön ügye, melyben a legközelebbi napokban döntés lesz. Hédeváry tegnap délelben kiballgatáson volt a királynál, s megköszönvén kintüntetést s ugy erről, mint egyéb kérdésekről jeletnést tett, így a horvát kérdéstről is. A király még tegnap Tomasics bánt is kiballgatáson fogadta. A jövő héten 20-án Bécsben közös miniszteri tanácskozás lesz, amelyen az októberi delegációk előkészítésével fognak foglalkozni.

Kilencven tolonc.

A nagyváradi rendőrség szombat éjjel, vasárnap virradóra nagyszabású razzitát tartott az egész város területén.

A rezzia alkalmával meglepő eredményt értek el. Összefogtak összesen kilencven egyént. Kilencven olyan embert, a kinek sem lakása, sem foglalkozása nem volt és a kiket a nagyvásár varázsa gyűjtött Nagyváradra. A eredmény igen jónak mondható, úgy mennyiségre, mint minőségre.

A nagy fogásnak különben meg is látszott az eredménye, a vásár két napján, A megtisztított vásáron ugyanis egyetlen egy zsebvágás, vagy lopás sem fordult elő.

A nagy razzia után felmentünk a rendőrségre, hogy egy csomóban lássuk azokat a jeles egyéneket, akik oly kedvesek a mi rendőrségünknek és a kik oly nagy ellenszenvvel viseltetnek a rendőrségi intézménnyel szemben.

A rendőrségen bár vasárnap van, mégis mindenki talpon. A tisztviselők íróasztalaik mellett, a rendőrök mindenike a maga előirt teendőjét végezve. Első sorban Réz Bertalan alkaptányt látogattuk meg, aki személyesen vezette a razzitát Becsey Ignác őrmester sigitségével. Réz Bertalan szobája tele van muhkásokkal. Szerződést kell részökre kiállítani, Orsházára mennek. Ennek elkészítése után int a kapitány.

— Vezessék fel a nőket!

Nem valami báli toilettebe öltöztetett finom nőket kell gondolnunk, bár a vezetés oly tapintatos volt, hogy az idegenek esetleg azoknak is tarthatnák. Tizennyolc nő vonult fel rendőri fedezet mellett.

Kezdetét veszi a vizsgálat.

— Ezt a szégyenlős galambot a Két galamb vendéglőben fogtuk el a függöny alá rejtőzött! — Mondja Becsey.

— Az a másik 17 éves, egy igen jó családból való leány, senki se hitte volna felőle, hogy ide fog kerülni!

Es így megy ez mind a tizennyolcra, akik közül kilencet kórházba szállítottak.

Es most menjünk át a tulsó folyósóra. Ott sorjába rendőrök felügyelete alatt 72 ember áll. Mind a razziaról való. Sunyi, alattomos tekintetűek legnagyobbbrést. Némelyike álmos, a másik, ez talán még sohse volt a rendőrségen, megijjedve néz az emberrel szembe, nem tudja, hogy mi vár reá.

— Hát maga miért került ide?

— Ne mozduljak el erről a helyről, ha egy kis pohár bornál többet ittam és akkor jöttek a rendőrök és behoztak a többivel. Lehet, hogy igaza van, de nem tudta igazolni magát.

— Ugyebár, vannak itt olyanok is, akikkel sohse volt dolga a rendőrségnek?

— Melyiket gondolja, Szerkesztő ur?

Rámutattam egy jó falusi magyar ruhába öltözött parasztlégyre és kinevettek.

— Ez? — szól Becsey mester. — Ez Kuk József, aki az ország leghíresebb zsebmetszője. Ezt a ruhát vagy lopta, vagy kölcsön kérte, hogy megtévessze vele az embereket. Így ugy néz ki, mintha vizet sem tudna zavarni, pedig Nagyváradról is örök időre ki van tiltva. Eddig 5 évet ült. Az a másik Klein

Emil, mellette Klein Márton, külön-külön 8 évet ülték lopás és zsebmetszés miatt.

Es ez így megy végig. A 72 ember közül 31 ember országos híri zsebmetsző, akik Nagyváradon akartak szerencsét próbálni és hogy nem sikerült, az a rendőrségen mult.

— Kintűnő anyag, nem a szám nagy, hanem a minőség ér sokat, — mondja örömmel Réz Bertalan, mintha csak a saját tolvajait fogta volna össze.

A sok ember egy része igazolja magát, az tovább mehet, a hirhedtebbek a vásár tartamára a rendőrség vendégei maradnak, azután toloncuton indítják őket haza.

Lent a börtönökben vasajtók mögött mások csapat vár további intézkedésre. A tiszta pinchelyiségeken végig menve, egy-egy ellenőrző ablakon betekintünk.

Az egyik cellában bűnügyi foglyok, a másokban reggel óta összefogdosottak, a baromdiában nők.

Es mindenikben vannak. Ez alatt pedig fent, mint valami óriási gép működik a rendőrség. Rossz gyümölcsöt hozat be Mayer főorvos, Barna Armin tojásokat vizsgáltat, stb. stb.

Egy-egy tisztviselő annyi féle dolgot végez, hogy csodálja az ember. Réz Bertalan például egymagában 27 féle munkát teljesít. Minden percben újabb és újabb ügy foglalja le. Most cseléd miatt panaszkodnak, később gyári munkásokat szerződtetnek, majd a lovasrendőrség kér intézkedést és ki tudja még még azt mind felsorolni, amit egy délelőtt kell neki teljesíteni. Még figyelni is alig lehet, hogy egyszerre hány oldalról veszik igénybe őt és társait.

Es a vasárnap délelőtt, melyen munkaszünetnek kellene lenni, épen ötször annyi a munka, mint a rendes körülmények között.

UJDONSÁGOK.

A X. katolikus nagygyűlés.

Az Országos Katolikus Szövetség igazgatósága lankadatlan buzgalommal dolgozik a X. katolikus nagygyűlés előkészítésén. Megállapították véglegesen a nagygyűlés idejét; e szerint:

November 13-án vasárnap reggel Veni Sancte lesz, utána az I. nyilvános ülés, d. u. a Népszövetség ülése, este enkarasztikus körmenet.

November 14-én, reggel szentmise, d. e. egyesületi, d. u. szakosztályi ülések, este II. nyilvános ülés.

November 15-én, kedden reggel szentmise, utána szakosztályi ülések, délután zárt ülések, majd III. nyilvános ülés, este ünnepi lakoma.

A nagygyűlést az idén Budapesten tartják meg; elnöke gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter. Védnökököt a püspöki kar tagjait kérték fel.

A X. Katolikus Nagygyűlés védőségét a püspöki kar tagjai közül újabban Széchenyi Miklós gróf győri püspök a következő levél kíséretében fogadta el:

Nagyméltóságú Elnök Ur!

A X. kath. nagygyűlés védnökségét a nm. püspöki kar többi tagjával egyetemben szivesen elvállalom.

Mindig nagy örömmel látom az Orsz. Kath. Szövetség rendkívüli fontosságú működését a magyar katolikus társadalmi szervezése terén; nagy örömmel látom, hogy az egyes városok, nagy és kisközségek katolikus lakosai kezdik érteni és értékelni az összetartozás, az együtt működés erejét. Az Országos Katolikus Szövetség megmozdította az ország katolikus lakosságát saját érdekeinek felisme-

résére és megbecsülésére; a kath. nagygyűlések rendezése által pedig erőt szóval, lélekig ható hívással keltegeti a meglankadt kath. érzelést tette — cselekvésre.

Ezért is kész örömmel ajánlom közreműködésemet.

Fogadja Nagyméltóságod tiszteletem nyilvánítását.

Széchenyi Miklós gróf s. k.
győri püspök.

* Majláth püspök Nagy-Váradon. Erdélynek apostoli lelkü főpásztora, *Majláth Gusztáv* gróf tegnap a déli vonattal Nagy-Váradra érkezett s egyenesen a papnevelő intézetbe ment, hol *Fetser* püspök, *Bundala* Mihály dr., papnöveldei igazgató, dr. *Bochkor* Mihály jogtanár s a papnöveldei előjárók, tanárok és az udvari papok társaságában ebédelt. Ebéd után felkereste a papnöveldeket, akikhez lelkes beszédet intézett és órahosszat kedvesen és ritka közvetlenséggel társalgott velük. Majd látogatást tett néhány előkelő családnál: báró *Gerliczynénél*, báró *Szentkereszthy* kir. táblai elnökénél, dr. *Hoványi* Gyula jogtanár stb. s este a 7 órai gyorsvonattal tovább utazott Erdélybe. Majláth püspök a nyáron Reichenhallban tartott gyógykurát, mely igen jót tett neki, majd édesanyja és testvérei birtokán időzött Szlavóniában, Baranyában és Somogyban, legutóbb pedig Budapesten volt néhány napig s ott felszentelte a Regnum Marianum új diszes kápolnáját, honnét a magyar keresztény ifjúságnak sokat ígérő reneszánsza az ő vezetésével indult hódító körutjára.

* Személyi hír. Dr. *Frankói* Vilmos püspök, szentjobbi apát, nagyvárad kanonok, az országos hírű történettudós vasárnap Nagyváradon időzött. Innen Szentjobbra utazott, ahol körülbelül egy hónapot fog tölteni.

* Az egyéves önkéntesek vizsgálata. A 101. gyalogezred egy éves önkénteseinek meleg napjuk van tegnap óta. A tábornok elnöklete alatt tegnap kezdődtek a vizsgálatok. A vizsgálatok három napig tartanak s a 101. gyalogezredhez tartozó önkénteseken kívül a szegedi, aradi és debreceni ezredek önkéntesei is ez alkalommal itt vizsgáznak Nagyváradon. Pár nap múlva tehát már hosszú karral vesznek részt a korzón azok, akik sikeresen kiállták a vizsgálatot s elnyerik a kadett-3rmesteri rangot.

* Városok kongresszusa. Temesvárról táviratozzák: Ma kezdődött meg a városok országos kongresszusa. A vendégeket tegnap este nagy ünnepekkel fogadták. Megérkeztek Budapestről: *Némethy* Károly belügyi államtitkár, *Bárczy* István polgármester, *Vaszilievits* János alpolgármester, *Harrer* Ferenc tanácsjegyző. *Várbidy* Lajos titkár és *Thirring* Gusztáv, a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója. Képviselve vannak a következő városok: Arad, Baja, Besztercebánya, Brassó, Debrecen, Erzsébetváros, Győr, Hódmezővásárhely, Igló, Kassa, Kecskemét, Losonc, Marosvásárhely, Miskolc, Nagyszombat, *Nagyvárad*, Nyiregyháza, Pancsova, Pápa, Pécs, Pozsony, Szabolcs, és Bélabánya, Sepsiszentgyörgy, Sopron, Szabadka, Szatmár, Szeged, Szentés, Székestehervár, Temesvár, Ujpest. Versec és Zombor. Ma délelőtt a törvényhatósági joggal felruházott városok polgármesterei kezdték meg tanácskozásukat. Délben a város ebédet adott.

Hencz Károly kegyelmet kapott. Hencz Károly volt országgyűlési képviselőt tudvaleg három hónapi államfogházra ítélte a budapesti törvényszék azért, mert párbajban halálosan megsebesítette gróf *Keglevics* Istvánt, Hencz büntetéséből már három hetet töltött a váci államfogházban és néhány nap szabadság után tegnap újból bevonult az államfogházba. Mikor *Gedeon* fogházigazgatónál jelentkezett, az tudatta vele *Székely* Ferenc igazságügyminiszternek távirati értesítését, mely szerint a király kegyelemből elengedte Hencz hátralevő büntetését. Hencz Károly tegnap este elutazott Vácról.

* Honvédeink itthon. A nagyvárad 4. honvéd gyalogezred tegnap reggel érkezett haza a nagygyakorlatokról Nagyváradra. Az ezred *Legenyessmihály*nál ült vonatra. A nagygyakorlatokon a 4. gyalogezred honvédei derekasan megállták helyüket, egy sem betegedett meg közülük s úgy kiképzésük, mint kitartásuk dicséretet ért el. *Kassa* és *Sátoralja* ujhely vidékén folytak le a gyakorlatok. Akiknek kitelt az idejük, tegnap már szabadságot kaptak, csak az egyéves önkéntesek maradtak bent, akiknek Budapesten szeptember 26-án lesz a vizsgálatuk. A jövő hónap elején bevonulnak az ezredhez a most besorozott újoncok.

* Halálozás. A Csesztivó-intézetnek halottja van: *Stettner* Károly gondnokolt szegény öreg polgár 72 éves korában elhunyt. *Stettner* Károly régebben tekintélyes, jómódu polgár volt Nagyváradnak; a Fő-utcán virágzó üvegereskedése volt. Később azután elszegényedett s pár év óta a Csesztivó-intézetben lakott. Már hónapok óta betegeskedett. Temetése ma, szerdán délután 4 órakor lesz a Csesztivó-intézetből.

* A szentjobbi templom művészi kifestése. Kisasszony napján a hagyományos fényei és buzgósággal tartották meg Szentjobbon az őszi bucsut. Ez alkalommal különös jelentőséget adott az ünnepnek az a körülmény, hogy ekkor történt a kijavított és újonnan kifestett szentjobbi templom megáldása. A templomot u. i. melyen már meglehetősen meglátstottak az idő vasfogának nyomai, a plebánia kegyura dr. *Frankói* Vilmos püspök, szentjobbi apát, és várad kanonok költséget nem kimélő áldozatkészséggel teljesen kijavíttatta és izlésesen kifestette. A szentélyt az apátia *Thury* Gyula jeles festőművész ecsetjével, igazán művészi belsővé tette. A szentély mennyezetét *Thury* pompás falfestménnyel ékesítette, mely a szentjobbi apátia *Szent László* által történt alapítását ábrázolja. Az Isten anyja felbők közt ül, ölében a gyermek Jézussal. Élőtte térdel *Szent László*, jobb kezével mutatja az alapító levelet, baljában a kettős apostoli kereszt. Mellette áll jobbról egy angyal, párnán mutatja a Szűz felé a *Szent Jobbot*. A felbők egy kis angyalka reptül, az *Árpádok* cimereit tartva. A remek kivitelű kép magas művészi becsével valóban méltó az alapító szent királyhoz és a *Szent Jobb* egykori őriző helyéhez egyben örök emléke *Frankói* püspök nemes bölcsességének mellyel Szentjobb katolikus közösségét igaz és őszinte háfára kötelezte. — Megáldás szertartását *Rozenberszky* Gyula kerületi esperes végezte, *Filimon* Gyula g. kath. esperes, *Papp* Gyula, *Láziu* Ferenc, *Bakos* Ede, *Brösztel* Lajos, *Kovács* Márk plebánosok és *Brem* Lőrinc szentszéki aljegyző segédletével. Ugyancsak *Brem* Lőrinc mondott az ünnephez méltó, magasan szárnyaló szent beszé-

det. Sok ezren vettek részt a bucsun, nemcsak szentjobbiak és közvetlen környékéről, hanem messze vidékről is s ezren fölül volt azok száma, a kik az Ur szent testét magukhoz vették. A lélekemelő szép ünnep mindenkinek szívében mély nyomot hagyott s hálással ünnepelték *Szent Jobbnak* fenkölt lelkü apátját, ki nem régiben új leányiskolát építtetett és alapított apátsági székhelyen, most pedig e nagy tradícióval bíró hely templomát nagy áldozattal művészi díszrel festette ki.

Uj üzlet! Szülők figyelmébe! Uj üzlet!

Ajánlom dúsan felszerelt raktáramat. Iskolahegedű és tok, iskolatáskák és könyvhordó szíjak, iskolakötények, harisnyák, haj-, ruha- és fogkefék, fésű, szappan, flókos tükrök, esőernyők, reggeli és sárcipők, mosdótálak, evőeszközök, teljes iskolai és internátusi felszerelések legolcsóbban beszerezhetőek

Gál Ferencznel,

Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

* Játék a fegyverrel. Kívánsd községből jelenté tudósítónk: tegnap délután *Szamuilla* Mihály 10 éves fiu atyjának revolverével játszadozott. Ott volt mellette unokaöccse is, a 8 éves *Szamuilla* János, akit véletlenül agyonlőtt. A kis fiu azonnal meghalt. Az esetről értesítették a nagyvárad kir. ügyészséget, mely elrendelte a vizsgálatot.

* Az izgató baptisták. A beéli járás Lippa községben az ottani görög keleti lelkész feljelentést tett *Stefán* Mojszi és 40 társa ellen. A lelkész a panaszban azt adta elő, hogy *Stefán* Mojsziék baptistáknak vallják magukat és mint ilyenek hetenként gyűlést tartanak. Ezekben a gyűléseken azonban nem imákkal és egyházi dolgokkal foglalkoznak, hanem izgatnak a társadalom ellen. A feljelentés alapján az olcsói körjegyző vizsgálatot tartott és a panaszt alaposnak találta, miért is kérte a gyülekezetnek csendőrség által történő feloszlását.

* Harc a döglött malac miatt. Vasárnap délelőtt a cigány telepen *Hamza* cigány bíró távollétében parázs verekedést csináltak az asszonyok. *Kovács* Róza cigány asszony észre vette, hogy *Morvai* Mártonné egy döglött malacra tett szert. *Kovács* Róza azonnal jelentette a cigánytelepen ritka esetet a felettes hatóságnak a cigánybíróknak. *Morvai* Mártonné, annak *Mari* nevű lánya és *Kovács* Lajos mostoha fia e miatt *Kovács* Rózát megverték. Sérült feljelentést tett ellenük, az eljárás folyamatba tétetett.

Ifj. Rimanóczy Kálmán műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Uj szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A *Zsolnay*-féle gyárak kizárólagos képvisellete, eredeti gyári árak mellett.

* **A lóvásártéri amazon.** Tegnap délelőtt nagy feltűnést és csöndületet idézett elő a Lóvásár-téren egy bátor asszony, aki rövidesen itélkezett egy öreg 16 év óta nem működő zsebmetsző felett. Az asszony *Szabó Jánosné*, egy orosházai dúsgazdag marhakereskedőnek a felesége. Tegnap délelőtt észrevette, hogy *Tapasztó Gergely* öreg már 16 éve nem működő zsebmetsző, a férje zsebéből hozza kifelé a jól megtömött tárcát. Az asszony nem kiáltott segítségért, hanem lekapva férje karjáról a marhák hajtására szánt sétatálcát (?) és azzal olyan alaposan helybenhagyta a zsebmetszőt, hogy a rendőrség beavatkozására a mentőknek kellett elszállítani a helyszínről.

* **Kifosztotta a tőzsdét.** Temesváriól jelentik, hogy az ottani Káldor-féle tőzsdébe szept. hó 8-án ismeretlen tettes álkulcs segítségével behatolt, onnan 4 drb. 40 koronás, 4 drb. 24 kor. több 20 és 10 koronás, valamint több kisebb értékű okmány bélyegzet, összesen körülbelül 800 korona értékben, továbbá 400 kor. ezüst pénzt és 500-600 kor. értékű egyiptomi cigarettát ellopott. A tettest a nagyváradi rendőrség is keresi.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítik.

Tisztelettel
Czapfalvi József.

358

* **Gyilkos patkány.** Paptamási községből szorgalmas gyermekhalálról értesít bennünket tudósítónk. *Nyilas Lajosné* parasztasszony egy éves és három hónapos kis fiát letette a földre, hogy dolgozhasson. Míg az udvaron dolgozott végezte, egy patkány az istállóból bement a kis gyerekhez és valóságban *megette az arcát*. A kétségbeesett anya felismerhetetlenségig megcsonkította, holtan találta gyermekét. Az ügyészséget értesítették a borzalmas esetről, amely elrendelte a vizsgálatot, hogy nem terheli-e az anyát gondatlanság.

* **Bonbonniére megnyitása.** Az ujonnan átalakított és fényűzéssel berendezett Bonbonniére színpad (Zöldla-passzage) Kondor Ernő igazgatása alatt megnyílik folyó hó 16-án, Decens család műsor. Helyárak: Számozott hely 3 korona, I. rendű hely 2 korona és II. rendű hely 1 kor 12 órától 1 óráig a téli kertben cabaret blanc. Belépti-díj nincs. Bal Tabarin, American Bar. Meleg konyha reggelig. Kétféle étel és italok. Első rendű kiszolgálás!

Uj üzlet! Uj üzlet!

GÁL FERENCZ

dizsmű, játék és sport áruháza
a legtisztabb hangu gramofonok és
lemezek gyári raktára

Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.
iskolahegedűk és tokok, kottatartók,
iskolátáskák, fiókos tükrök és teljes
internátusi felszerelések.

* **Meglopta a másik eigányt.** Vasárnap délután Monár rendőr ellenőrnél *Nyegre József* borossebesi üvegkereskedő cigány a kis piacon panaszkolta, hogy kabátja zsebéből Nagy Erzsébet margittai illetőségű, ugyancsak üvegárus cigány lány 350 koronáját kilopta. Az ügyben az eljárás megindult.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA
első amerikai férfiszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

* **Uj műsor a Pannoniában.** Tartalmas, gazdag új műsort mutatott be tegnap újra a Pannonia mozi. A közönség nagy érdeklődéssel kísérte az új számokat, amelyek közül különösen a *Vasólaros* című dráma kellett nagy hatást. Nagyon tetszett a haltenyésztést bemutató természetes felvétel is, az eleven *Pathé* újság, továbbá az *Igazság*, Hektor adósságot csinál és az *Asszonyi hamisság* című humoros sorozatok.

A legujabb! A legszebb!

Felöltők	Bluzok
Kosztümök	Aljak
Toilettek	Pongyolák
	Gyermekruhák

Készen és méret után olcsó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.

SPITZER BÉLA
Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Elsőrendű angol és francia gyászruhák 12 óra alatt készülnek.

* **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében szeptember hó 9., 10. és 11-én a következő pompás mozgófényképek kerülnek bemutatásra: 1. Insurgensek. 2. Vaksi ur párbajai. 3. Indián bajnok regénye. 4. Szép florindo. 5. Csodaszor. 6. Berugott szakácsok. 7. Lélekvándorlás. 8. Kanári szigetek. Belépti-díj nincs. Kezdete este 9 órakor. Kétféle italok és ételekről gondoskodva van és az előadás rossz időjárás esetén bent a helyiségben tartatik meg. Becses pártfogását kérnek mély tisztelettel *Hartstein és Örlei* kávéház tulajdonosok

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMIEK

legjobb minőségben és kedvező árban

REICHARD - áruháza

:: üzletnél kaphatók. ::

* **Olvassa el kérem!** Ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolfram* égőt és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki nem akar nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

Ne felejtsük Hölgyeim!
Saját érdekünkben megnézi

Radó és Kertész
Kossuth-utca 2. sz. Telefon 10-12. sz.

Uj női divatruháznak megjelölt szék áruit. Ismerjük meg feltűnő olcsó árát és az áruházat, hol ezután bizalommal olcsón vásárolhatunk. Iskolás gyerekeknek fehérmintát ne vegyünk máshol, mert itt legolcsóbb.

SZINHÁZ.

A szünügyi bizottság ülése. Nagyvárad város szünügyi bizottsága holnap, szerdán, szeptember 14-én délután 5 órakor a városházán ülést tart, amelyen a szeptember 17-én kezdődő téli színiszezonra összefüggő kérdéseket tárgyalják.

S P O R T.

Az üggető-verseny.

— Második nap. —

Elénkebb érdeklődés mellett zajlott le a verseny második napja. Gyönyörű őszi délután volt és a nagyvásár dacára is nagy ember-tömeg lepte el a Bónai-kuti versenytér. Ennek megfelelőleg a totalizátor forgalma is élénkebb volt, mint pénteken.

A versenyről különben, mely több meglepetéssel szolgált, a következő részletes tudósításunk szól:

Heatverseny. Egyes fogatok. Három verseny, nyerdő kettő a háromból. Első *Ernö* (Horváth József). Futottok még *Lotty* (Vecsey Zoltán), *Fátyol* (Bárczay Sándor) és *Csángó* (Kiss Ernő). Tot. 4:8, 10:20.

Bihari handicap. Kettes fogatok. Első *Kiss Ernő* (Bikfic és Buksi), második *Vecsey Zoltán* (Csalárd és Togó). Indult még *Nadányi Pál* (Folemás és Ciroka). Tot. 4:10, 10:28.

Urköcsis verseny. Kettes fogatok. Indult *Kiss Ernő* (Brávó és Pompás), második *Bárczay Sándor* (Edith és Baba). Indult még *Vecsey Zoltán* (Ely és Ebes). Tot. 4:12, 10:30.

Miniszteri handicap. Kettes fogatok. Indult *Kiss Ernő* (Bikfic és Buksi), *Bárczay Sándor* (Nótás és Chanteure) és *Vecsey Zoltán* (Csalárd és Togó). Első *Kiss Ernő*. Második *Bárczay Sándor*. Tot. 4:8, 10:22.

TÁVIRATOK.

Ferenc Szalvátor főherceg pozsonyi hadtestparancsnok.

Bécs, szept. 11. A pozsonyi ötödik hadtest parancsnokává *Ferenc Szalvátor* főherceget szemelték ki. A főherceg ez idő szerint a bécsi lovashadosztály parancsnoka.

A kolera.

Bécs, szept. 12. Tegnap nem kaptak újabb jelentéseket kolera esetekről. A II. kerületben egy Magyarországból jött, dunai hajó vontató matróca betegedett meg, de a vizsgálat negatív eredményt mutatott. A kolerában megbetegedett Gesserhulertné és gyermeke aránylag jól érzik magukat.

Róma, szept. 12. Minden hivatalos cáfolgatás ellenére kétségtelen, hogy Nápolyban előlépett az ázsiai kolera. Tegnap 12 betegedés és 8 haláleset volt.

Budapest, szept. 12. A belügyminiszterium bakteriológiai intézete újabban ismét három ázsiai koleráról tett jelentést. Az esetek Tolna, Pest és Győr vármegyékből valók.

Az angol király követei Bécsben.

Bécs, szept. 12. *Rosebery* ma a *New Fresse* egyik munkatársát fogadta és a következőket mondta neki:

— A királyt sokkal fiatalabbnak találtam mint amilyenek kora után hittem. Uralkodójuk csodálatos ember s önök tudják, hogy nálunk, Angliában is mindenki határtalan tisztelettel viselik iránta. Közünk és Ausztria-Magyarország közt a legjobb béke van s nem tudok elképzelni okot, mely ezt megbontaná.

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

L. I. (Helyben.) A helyreigazító cikket abban a lapban kell közölni, amelyekben megjelent. Különben pedig, hogy valamely beküldött közleményből mennyit közöl valamelyik újság, az az illető szerkesztőség belügye, melybe másnak nem engedhetnek beleszólást.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. — 107

A királynén erőt vett az érzés s szilárdsága, mely a sértést, bántalmazást s a legnagyobb személyes veszélyt kiálta, oda lett; *Mária Antoinette* ezen határtalan ragaszkodást látva, kénytelen volt szemére tett zsebkendőjével visszavonulni.

Az egész társaság elkísérte a királyi családot roppant lelkes éljenzéssel egész lakának ajtajáig; s aztán visszatértek, hogy a bor mellett folytatásá lelkes odaadásuk s kölcsönös jóakaratauk élénk nyilvánításait.

A nemzetőrség közül néhányan, kik csak mint nézők vettek részt ez ünnepélyen, kénytelenek voltak helyet foglalni, s mint vendégek a társasághoz csatlakozni. Ezek a proseliták tettek lojalitásuk és lelkesedésük nyilvánításával magán a gárdán. Elég becsületes polgárok voltak ők, kik irtóztak a vérontástól, nagy masirozástól s a tényleges hadviselés minden kellemetlenségétől. Egész életükben nem vittek magukkal egy golyó ütéssel teit tászkát. Szükségtelen mondanunk, hogy az ő viseletük marconabb, beszélgetésük harciasabb volt, mint a régi hadastyánoké, kikkel összekérültek. Ugy látszott, mintha csak az alkalmat lesnék, hogy magukat Európában a legvittebb, leggyakorlottabb, legfegyelmesebb és a tűzben legjobban helytálló katonáknak bizonyítsák. A fiatal *de Vacourt* azon vette magát észre, hogy neki a háboru művészetéről előadást tart egy természetes nemzetőr-kapitány, kiből azon botosra ismer, aki őt kávéval ellátja s kinek, mint nemrég ügyvivőjétől megtudta, nagyon nagy számlával tartozik. De azért a *marquis* tán nem kevésbé volt figyelmes hallgatója iránt.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 18
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 47
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 82
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 38
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 52
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 17
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 28
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpádlás nélkül is készít **kitünő hirt** **nevű**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

(Fekete Sással szemben).

KÖZGAZDASÁG.

Kedvezmény a sóküldeményekre.

A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urnak 66851—1909. sz. a. kiadott rendeletére való hivatkozással, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a sóküldeményekre a Máv. vonalain engedélyezett ideiglenes jellegű szállítási díjkedvezményeket a f. évi augusztus és szeptember havára kiterjedő érvényességgel újból engedélyezte, vagyis a Máv vonalain teljes kocsirakományokban szállítandó és bérmentetlenül feladásra kerülő sóküldeményekre a f. augusztus hó 1 től szeptember hó végéig terjedő hatállyal, ideiglenes jellegű kedvezményképpen, a kocsinként és fuvarvevőként legalább 10.000 kgr.-ért való díjfizetés mellett az V. b. kivételes díjszabásnak 10 százalékkal rövidített díjtételeit, b. kocsinként és fuvarvevőként legalább 15.000 kgrammért való díjfizetés mellett sz. a. alatti mérsékelt díjtételek alapján eredményező fuvardíjból kocsihaszadási jutalék fejében kocsinként három korona engedményt engedélyezett. A sóküldeményeknek bérmentetlen átutalása mellett leendő feladása úgy értelmezendő, hogy a kedvezményes fuvardíj a küldemény rendeltetési állomásán az átvevő által fizetendő. Nagyvárad, 1910. szeptember hó 10. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Reismann Mór*, h. elnök. Dr. *Sarkady Lajos*, titkár.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, szept. 19.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonként.

Buza októberre	—	—	10.18
Rozs októberre	—	—	7.41
Zab októberre	—	—	8.14
Tengeri májusra	—	—	5.94

Irányzat: Lebonyolít, lanyha.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	860.25
Oszták hitel	—	—	667.50
4%-os koronajáradék	—	—	92.05
Allamvasut	—	—	765.—
Jelzálogbank	—	—	484.50
Leszámitoló bank	—	—	604.—
Hazai Bank	—	—	315.—
Kereskedelmi részv.	—	—	754.—
Rimamurányi	—	—	701.50
Salgótarjáni	—	—	—
Közuti vasut	—	—	752.50
Városi villamos	—	—	390.50
Adria	—	—	—

Irányzat: Csendes, kevés üzlet.

A Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézetének sertéshizlaldájában

a mai naptól kezdve **kövér sertések** naponként reggel 8 óráig és délután 3-tól 5 óráig egyenként is, a napi áron **kaphatók**.

Kálló István és Társa

műszaki és gazdasági
üzlet
Nagyvárad

TELEKY-UTCA 9. Dr Nemes palota ::

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

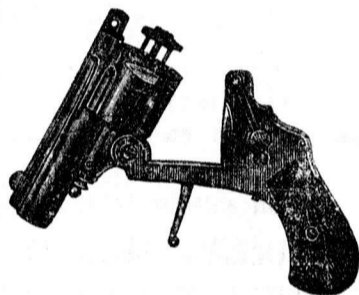
november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló **SCHULLER ÁRPÁD-féle puskaműves üzletet**

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécsen 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécsen, 1907. kiállításon Pécsen. :: Általam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,
Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen **Kecskeméthy István**

„NEMZETI“ kerthelyiségébe, hol üdülést, kellemes szórakozást, **ingyen**, kitűnő italokat és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —
mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abonensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szálloda, vendéglő és kávéház bérlelje.

A REKLÁM

Állandó, észszerű és tígyes reklámozás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben legjobban és legolcsóbban, megtudható

LEOPOLD GYULA

hirdető vállalat betéti társaság-nál

BUDAPEST, VII. k., Erzsébet-körut 41. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel és páratlan pontossággal eszközölnék hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

256 kitűnő naptár kizárólagos bérlete!

Költségvetések és -- Telefon tervezetek ingyen! | 12-06.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában **RÁKÓCZI-UT 3. szám.**

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb.

TÁTRAI ÉS TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Telefon: 263 szám.

Hirdetések
felvételnek
a lap kiadó-
hivatalában

Moskovits Farkas és Tsa cipő- és csizmagyár

részvénytársaság Nagyvárad.

I. Fiók:

Gyár-épület, Kossuth-utca 5. sz.

II. Fiók:

Rákóczi-ut, Bazar-épület.

A beiratások alkalmából felhívjuk a t. c. szülők figyelmét elsősorú gyártmányainkra tíu és leányka iskolai cipőkben, melyek a legkényelmesebb formában vannak kiállítva. Állandó nagy választékban kapcsolható fiókjületeinkben.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa *árabja 3.60 kor.* 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű *izzólámpa különlegességek,* fényképező-lámpák ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok

és lámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** → megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Mindenkinek előnyére van, ha a Miskolci

„Kristály“ vegytisztító

ruhafestő és gőzmosógyár VII. sz. fiókjüzetébe adja ruháit vegytisztítás, festés és gőzmosás végett.

Saját érdekében cselekszik tehát, ha felkeresi a

Szt. János-utca 2. sz.

alatti fiókjüzetet, hol

helybeli árak mellett

a legszebb munkát kapja.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

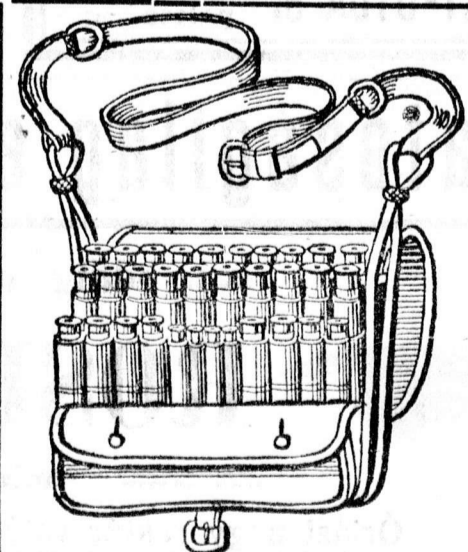
Telefon helyben és vidéken 390.

M. kir. lőpor áruda

Wöllersdorfi vadásztöltények egyedüli elárusítói.

Vadászati felszerelések, vadászfegyverek.

Mindenemű és fajta fegyver töltények készen megtöltve nagy választékban.

Rendkívüli kiadás.

1200

Nagyvárad, 1910. szeptember 13.

Kedd

TISZÁNTUL

58

külön kiadása.

Vitális újabb szereplése. Megvert egy pásztort. A haramiát újból körülfogták.

Vitályos Imre akiről még a csendőrök is azt szerették hinni, hogy valamelyik nádasba pusztult ismét életjelt adott magáról. Ma délben a körösszegapati elüljáróságnál panaszt tett a községi kondás, hogy őt egy ember tegnapelőtt a mezőn megtámadta és ételt kért tőle, amit a pásztor nem tudott adni. Az ember erre puska-tussal verte meg a pásztort, akinek leírása szerint a támadó Vitályos volt.

Ma délben a csendőrségnek tudomására jutott, hogy Berekböszörmény község határában egy Kotyec Lőrincz nevű emberrel találkozott a határban lévő Vénerdőben Vitályos, aki kenyeret szalonát és pálinkát két tőle. Kotyec haza ment és vitt is ki eleséget.

Kotyec és Vitályos abban állapodtak meg, hogy ma este Kotyec ismét visz ki eleséget az erdőbe, ahol lütyt jelt fog adni mire Vitályos előjön rejtekhelyéről.

Kotyecet a csendőrök letartóztatták, az erdőt körülvették és lövésre kész fegyverrel megkezdték az előnyomulást. Az erdőt 140 csendőr vette körül. Tekintve, hogy a Vénerdő 2—300 kat. hold terület, az átkutatással 7 órára lesznek kész. *A csendőrök az egész hajszá alatt most vannak először abban a meggyőződésben, hogy jó nyomon vannak és hogy Vitályos kézrekerült.* Viszont arra is elvannak készülve, hogy a haramia nem fogja egykönnyen megadni magát s összeütközésre kerül a sor.

Az eredményt nagy izgalommal várják mindenütt.

Felelős szerkesztő Dr. Vucskics Gyula.

Szent László nyomda r.-t. Nagyvárad

Ne mulassza el őszi és téli ruháinak beszerzése előtt **Dragán** angol uri szabó cég előnyös áraitól és eredeti angol szövet különlegességeiről és elegáns szabásáról meggyőződést szerezni.

Nagy Sándor-u 1. sz. Telefon 981.

— Ára 2 fillér. —

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA

első amerikai férfiszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

A legujabb! A legszebb!

Felöltők
Kosztümök
Tollettek
Buzok
Aljak
Pongyolák
Gyermekruhák

Készen és méret után ócsó szabott árák mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.

SPITZER BÉLA

Nagyvárad, Rákóczi ut.

Elsőrendű angol és francia gyászruhák 12 óra alatt készülnek.

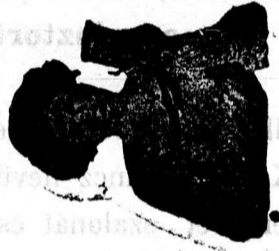
Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Egyéves önkéntes araknak készítek lábbelit minden fegyvernemhez a legényelmesebb kivitelben.

Rendelés szerint a legszebben készít

úri, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy használt cipő beküldése.